

Fától az erdőt??!

Drámajáték az erdő összetett fogalmának megértéséért

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

7. évfolyam

Programcsomag:

Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	12-13 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az állampolgári készségek fejlesztése, a kompromisszumot követelő döntések előkészítésének gyakorlása.
A modul témái, tartalma	Témái: Kapcsolatok – együttműködés, kommunikáció; világkép – holisztikus szemlélet, értékek; globalizáció – ökológia, fenntarthatóság; környezet – természeti környezet, környezetvédelem Tartalom: A gyerekek a drámapedagógia eszközeinek segítségével átéli a legkomplexebb természeti élőhely, az erdő rendszer voltát.
Megelőző tapasztalat	A növények a földi életben játszott kritikus szerepének megismerése, elemzése
Ajánlott továbbhaladási irány	Fenntarthatóság, a környezet védelme. Törekvés a fenntartható fejlődés biztosításával kapcsolatos problémák enyhítésére, megoldására.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, kreativitás Társas kompetenciák: kommunikációs készségek
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben (tájékozódás az élő és élettelen természetről – az energiaátalakulásokkal kapcsolatos társadalmi, technikai problémákhoz való viszony; az ember által megvalósított energiaátalakítási folyamatok környezeti hatásainak elemzése; önálló álláspont formálása a felmerülő társadalmi, gazdasági, politikai kérdésekkel kapcsolatban; rendszer és környezet elválasztása, a határok önkényességének megértése, a zárt rendszer fogalma; rendszer és környezet magasabb szerveződési szintként való egységesülését bemutató elemzések konkrét természettudományos példákon; ökológiai rendszerek vizsgálata; az ember egészsége) Tantárgyakhoz: biológia; földrajz; társadalomismeret Modulokhoz: Gyógyító növények; Ne dugd homokba a fejed!; Az istenek a fejükre estek; Nincs ingyen ebéd; Energiaelosztás (9. évfolyam)
Támogató rendszer	<i>A fák világa.</i> Erdei Iskola Alapítvány. Szentendre, 2001 Frank T. (szerk.): <i>Természet – Erdő – Gazdálkodás.</i> Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Pro Silva Hungaria Egyesület. Eger, 2000 <i>Fától az erdői??!</i> Oktatómodul a fenntartható erdőkért, erdei iskolák számára. Független Ökológiai Központ. Budapest, 2001

Módszertani ajánlás

A modul meghatározó módszere a drámajáték. Ezért jobban differenciál az előkészítő szakaszban, mint a feldolgozásnál. Különbéle előzetes tapasztalatokkal rendelkező tanulócsoportokat szeretne más-más úton felkészíteni arra, hogy sikeres drámajátékot tartsanak. Az új tartalom feldolgozása minden iskolatípus számára ugyanaz. Az előkészítő szakaszban az A változat: olyan városi iskolásoknak is van erdő-élménye, akik az erdőtől messze laknak, közösen nem jártak ott. Ez az élmény jól előhívható az osztályteremben is. A B változat a közelmúltban erdei iskolában, természetismereti táborban vagy kiránduláson járt osztály közös élményeit idézi föl. Azt a konkrét erdőt, amelyet ott láttak, még ha ez nem is kapcsolódik lakóhelyükhöz. A C változat tűnik a legkönnyebben megvalósíthatónak: a közvetlen, erdővel való kapcsolat létező identitást nyújt, viszont nehezebb rá reflektálni, a drámajáték „színpadára” felállítani.

A három órát egymást követő tanórákon, összefüggő egységként kell megtartani. Részben a hangulat megőrzése miatt, részben azért, mert a modulra fordított idő nem 45 perces ciklusban oszlik meg a három szakasz között.

A feldolgozás során számos lehetőség nyílik a differenciálásra. Ha az adott osztálynak van lehetősége a közvetlen erdő-kapcsolatra, akkor saját vagy „örökbe fogadott” erdőről beszélhet a tanár. Az erdő adományaira vonatkozó ötletroham kövesse az általános szabályt: amíg tart a roham, addig tilos az ötleteket kritizálni. Ez tarthat kifulladásig is, de a modul folyamán ajánlatos azt időben korlátozni. Nem lehet teljes felsorolásra törekedni, a szemlélet formálásához alkalmas példák véletlenszerű gyűjtése a cél.

A Nyílt Nap legyen szertartásos (megszólítások: kérem, köszönöm, megadom a szót, uram, asszonyom stb.; használjunk mikrofont jelképező tárgyakat, az előadó vagy beszélő kapjon egy pohár vizet stb.) és legyen jó humorú, akár ironikus is. Az ironia nem ellenséges, hanem dramatikus eszköz: segít tömöríteni, a lényegre reflektálni, hatékonyan bánik azokkal a dolgokkal, amelyekről elhatárolódunk.

Hasznos, ha a tanár játssza a házelnök szerepét, aki egyúttal figyel az időmérésre is. A szereplők a felkészülési időben két mondatba sűrítsek az általuk radikálisan és egyoldalúan képviselt érdeket. A szimulációs játékok tapasztalatai szerint, ha mereven kezdődik is, néhány felszólalás után érvényesül a bevonódás. A testbeszéd és a közbeszólások jelzik, hogy komplex, soktényezős kérdéstről van szó. A lehetőséghez képest hagyni kell, hogy a tanulók átéljék a sokféle érdek együttes jelenlétét. Éljük meg feszültségként, hogy egyeztetésre, konfliktuskezelésre és jó kompromisszumra van szükség. Jó, ha a házelnök „tarkázza”, hogy kinek adja meg a szót: a bútorgyáros multi után költő, a vadászató Rt. után kismama következnek. Ha akad olyan gyerek, aki „miniszter” szerepre vállalkozik, akkor a házelnök a játék végén újra megkaphatja a szót. Ha a megfelelően zajlik a folyamat, a merev érdekállítások egy idő múlva tarthatatlanná válnak. Várhatóan felismert értéként jelentkeznek az érdekegyeztetés szükségessége az erdő elevenségének, gazdagságának, komplexitásának megőrzése és fejlesztése érdekében.

A drámajátékon belül differenciálásra ad lehetőséget az is, ha bizonyos szerepek csoportosan jelennek meg. Azok, akik vonakodnak az önálló szerepléstől, lehetnek miniszteri szakértők, zöld biciklisták, üzleti tanácsadók vagy hajléktalanok.

Szerencsés, ha a drámajáték olyan helyen kerül megrendezésre, ahol néhány perc alatt „beöltözést” imitálhatnak a tanulók. Szemléltető tárgyakat is tarthatnak a kezükben. Ezt nem kell előkészíteni, jobb, ha teljesen spontánul alakul.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Irányított képalkotás (segítség a ráhangoló feladathoz)

P2 – Az erdő életközösség (tanári háttéranyag)

P3 – Az erdő adományainak védelmezői (ezeket a szerep-táblákat a foglalkozás előtt el kell készíteni nagy méretben)

P4 – Az értékelés szempontjai